

«έποίησε σελήνην εἰς καιρούς, ὁ ἥλιος ἔγνω τὴν δύσιν αὐτοῦ». Ερμηνεία του προοιμιακού Ψάλμου (Δ΄)

[Ορθοδοξία](#) / [Ερμηνεία Αγίας Γραφής](#)

[Μιχάλης Κουτσός, Φιλολόγος - Συγγραφέας](#)

Στους στίχους (19-23):

Γίνεται λόγος για την δημιουργία της τετάρτης ημέρας, την δημιουργία του ήλιου και της σελήνης.

19. **« έποίησε σελήνην εἰς καιρούς, ὁ ἥλιος ἔγνω τὴν δύσιν αὐτοῦ.**

Δημιούργησε τη σελήνη για να υπολογίζουμε τον καιρό,

και ο ήλιος ξέρει πότε να δύσει.

Το «**εἰς καιρούς**» αναφέρεται στη φράση της Γένεσης «εις σημεία και καιρούς», όπου σημεία είναι οι ξηρασίες, οι ανομβρίες, οι κινήσεις των ανέμων, ενώ καιροί είναι οι διάφορες εποχές του έτους. Σελήνη είναι κατά τους πατέρες η Ιουδαϊκή Συναγωγή, η οποία καθοδηγούσε τους Εβραίους με τον Μωσαϊκό Νόμο και τους

Προφήτες, ενώ ο Ήλιος, είναι ο ήλιος της δικαιοσύνης, ο Χριστός, ο οποίος ήξερε πότε θα έρθει, όταν έλεγε «ούπω η ώρα μου εστί» και στη συνέχεια «ελήλυθεν η ώρα ίνα δοξασθή ο Υιός του ανθρώπου», αλλά και πότε θα δύσει, δηλαδή πότε θα σταυρωθεί.

20. **«ἔθου σκότος, καὶ ἐγένετο νύξ·**

ἐν αὐτῇ διελεύσονται πάντα τὰ θηρία τοῦ δρυμοῦ.»

Ἐριξε σκοτάδι και ἐγινε νύχτα

και τη νύχτα τριγυρνούν όλα τα άγρια θηρία του δάσους.

21. **«σκύμνοι ὠρυόμενοι τοῦ ἀρπάσαι**

καὶ ζητῆσαι παρὰ τῷ Θεῷ βρῶσιν αὐτοῖς.»

Λιονταράκια που βρυχούνται, για να αρπάξουν

και να ζητήσουν την τροφή τους από τον Θεό.

22. **«ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος, καὶ συνήχθησαν**

καὶ εἰς τὰς μάνδρας αὐτῶν κοιτασθήσονται.»

Αλλά μόλις ανατείλει ο ήλιος, μαζεύονται,

για να πάνε στις σπηλιές τους και να κοιμηθούν.

Τα άγρια θηρία, οι δαίμονες, μόλις ξημερώσει, συμμαζεύονται, γιατί δεν είναι εύκολο να πιάνουν την λεία τους την ημέρα, κι έτσι κρύβονται για να εμφανιστούν και πάλι την άλλη νύχτα. Αν όμως βρουν και την ημέρα τη λεία τους, επιτίθενται και την κατασπαράζουν. Η ημέρα έγινε για τα ήμερα ζώα, ενώ η νύχτα για τα άγρια, γιατί αν τα ήμερα ήταν μαζί με τα άγρια τη νύχτα, τότε θα κατασπαράζονταν και αυτά μαζί με τα άγρια. Αυτό σημαίνει ότι, όταν οι αθώοι κυκλοφορούν τη νύχτα με τους αμαρτωλούς, θα πέσουν και αυτοί στις αμαρτίες των αμαρτωλών. Κατά τον ίδιο τρόπο οι δαίμονες χρησιμοποιούν το σκοτάδι και τις δουλειές της νύχτας, για να παρασύρουν τους αθώους ανθρώπους και να τους ρίξουν στην αμαρτία.

23. **«ἐξελεύσεται ἄνθρωπος ἐπὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ**

καὶ ἐπὶ τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ ἕως ἑσπέρας».

Θα βγει και ο άνθρωπος, για να ασχοληθεί με το ἔργο του
και να κάνει τη δουλειά του μέχρι το βράδυ.

Ερμηνεία

Οι στίχοι μας θυμίζουν αντίστοιχες εκφράσεις του αγιογραφικού αναγνώσματος, όπως «14.καὶ ἔστωσαν εἰς σημεῖα καὶ εἰς καιροὺς καὶ εἰς ἡμέρας καὶ εἰς ἑνιαυτούς» όμως προχωρούν ακόμη πιο πέρα και ζωντανεύουν την περιγραφή, όταν μιλούν για τα θηρία του δρυμού και τους σκύμνους «σκύμνοι ὠρυόμενοι τοῦ ἀρπάσαι καὶ ζητῆσαι παρὰ τῷ Θεῷ βρῶσιν αὐτοῖς». Οι παραστατικές περιγραφές εναλλάσσονται με αντιθέσεις ανάμεσα στα θηρία που δραστηριοποιούνται τη νύχτα, και τον άνθρωπο, που εργάζεται και μοχθεί από την ανατολή του ηλίου μέχρι την δύση.

Η περιγραφή αναφέρεται σε όλον τον επιστητό κόσμο και συγκεκριμένα σε όλους τους πρωτεργάτες της ζωής μέσα στο χρονικό διάστημα του εικοσιτετραώρου, δηλαδή μέρα και νύχτα. Κι αν η σελήνη με τον ήλιο πρωτοστατούν στον ουρανό, στη γη πρωτοστατούν τα ζώα και οι άνθρωποι, πάντα κάτω από την εποπτεία της σελήνης και του ήλιου. Η σελήνη ξέρει πότε θα βγει και ο ήλιος πότε θα δύσει.

Η περιγραφή της φύσης δεν εξαντλείται εδώ στη γη αλλά ανεβαίνει και στον ουρανό για να μιλήσει για τη σελήνη, από την οποία μαντεύουμε τον καιρό, και τον ήλιο, που δημιουργεί τη μέρα και τη νύχτα και του οποίου η εμφάνιση ή η απουσία προκαλεί τα διάφορα φαινόμενα, όπως το ότι τη νύχτα κυκλοφορούν τα άγρια ζώα και τα λιονταράκια, για να βρουν την τροφή τους, ενώ μόλις ανατείλει ο ήλιος επιστρέφουν στις κατοικίες τους. Κανονικά η ημέρα είναι για εργασία και η νύχτα για ξεκούραση. Εμείς όμως κάναμε την ημέρα νύχτα και την νύχτα ημέρα. Κι αν βέβαια μας το επιβάλλει η φύση της εργασίας μας, τότε έχει καλώς. Αν όμως διασκεδάζουμε την νύχτα και κοιμόμαστε την ημέρα, τότε τίποτα δεν πάει καλά.

Στους στίχους (24-30):

Ομιλεί για τα έργα της δημιουργίας της πέμπτης και της έκτης ημέρας, εκδηλώνοντας όλον τον θαυμασμό του στα υδρόβια ζώα.

24. «ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου, Κύριε· πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας,

ἐπληρώθη ἡ γῆ τῆς κτίσεώς σου.»

Πόσο δοξασμένος είσαι, Κύριε, με τα έργα που έχεις κάνει,

γιατί όλα τα έκανες με σοφία και η γη είναι γεμάτη από τα δημιουργήματά Σου.

Η σοφία του Θεού Δημιουργού γίνεται αντιληπτή από μια απλή ματιά στα όντα της φύσης αλλά ανακαλύπτεται και από τους ερευνητές κάθε επιστήμης, όταν μελετούν τους αλάθευτους και αιώνιους νόμους της φύσης. Τότε επιβεβαιώνουν τη ρήση του Θεού κατά την Δημιουργία, όταν έλεγε ότι όλα έγιναν «καλά λίαν» δηλαδή πολύ όμορφα και τέλεια.

25. «αὕτη ἡ θάλασσα ἡ μεγάλη καὶ εὐρύχωρος, ἐκεῖ ἐρπετά,

ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός, ζῶα μικρὰ μετὰ μεγάλων.»

Να η θάλασσα η μεγάλη και ευρύχωρη, όπου συναντάς πλάσματα,

που δεν μπορείς να τα μετρήσεις, ζωντανά μικρά και μεγάλα.

26. «ἐκεῖ πλοῖα διαπορεύονται, δράκων οὗτος, ὃν ἔπλασας ἐμπαίζειν αὐτῇ».

Εκεί ταξιδεύουν πλοία και αυτός ο δράκος (μεγάλο κήτος),

που εσύ τον έπλασες, για να παίζει μέσα σε αυτή.

Ερμηνεία

Ύστερα από όλη αυτήν την περιγραφή ο ποιητής ξεσπάει σε μια έκφραση θαυμασμού για τη σοφία, με την οποία ο Θεός δημιούργησε την φύση, και φέρνει ως παράδειγμα τη θάλασσα, την μεγάλη και ευρύχωρη. Θάλασσα κατά τον Ησύχιο είναι η κολυμβήθρα του βαπτίσματος, η οποία είναι μεγάλη και ευρύχωρη, γιατί χωράει όλους τους ανθρώπους. *Ερπετά* είναι οι αμαρτωλοί που ξέπλυναν τις αμαρτίες τους στην κολυμβήθρα του βαπτίσματος και *ζώα, μικρά και μεγάλα*, τους δίκαιους, τους πολύ δίκαιους και τους λιγότερο δίκαιους. *Πλοία* κατά τον Μέγα Βασίλειο είναι οι άνθρωποι που παλεύουν μέσα στα κύματα της ζωής και όχι μόνο οι ίδιοι δεν βυθίζονται αλλά βοηθούν και άλλους να μην βυθιστούν. Τέλος *δράκος* είναι ο Σατανάς, ο οποίος εμπαίζει τους ανθρώπους μέσα σε αυτήν την πολυκύμαντη θάλασσα της ζωής και περιφέρεται μέρα και νύχτα ζητώντας ποιον θα καταπιεί.

27. **«πάντα πρὸς σὲ προσδοκῶσι, δοῦναι τὴν τροφήν αὐτῶν εἰς εὐκαιρον.»**

Όλα Εσένα περιμένουν, για να τους δώσεις την τροφή τους στην κατάλληλη στιγμή.

28. **«δόντος σου αὐτοῖς συλλέξουσιν,**

29. *Κι όταν θα τους τη δίνεις, θα την μαζεύουν για να τραφούν*

ΑΝΟΙΞΑΝΤΑΡΙΑ

ἀνοίξαντός σου τὴν χεῖρα,

τὰ σύμπαντα πλησθήσονται χρηστότητος.».

29. **«ἀποστρέψαντος δέ σου τὸ πρόσωπον ταραχθήσονται**

Με το που ανοίγεις το χέρι σου τα πάντα γεμίζουν από τα έργα της καλοσύνης Σου.

Όταν όμως τους γυρίζεις το πρόσωπο, ταρασσονται.

ἀντανελεῖς τὸ πνεῦμα αὐτῶ καὶ ἐκλείψουσι

καὶ εἰς τὸν χοῦν αὐτῶν ἐπιστρέψουσιν.»

Παίρνεις τη ψυχή τους και χάνονται

και επιστρέφουν πίσω στο χώμα από το οποίο δημιουργήθηκαν

30. **«έξαποστελεῖς τὸ πνεῦμά σου, καὶ κτισθήσονται,
καὶ ἀνακαινιεῖς τὸ πρόσωπον τῆς γῆς».**

*Στέλνεις το Πνεῦμα Σου και δημιουργούνται τα κτίσματα
και ανακαινίζεις ὅλο το πρόσωπο της γης,*

Ερμηνεία

Ο ποιητής βλέπει παντού το χέρι του Θεού, να ανοίγει απλόχερα και να τρέφει το σύμπαν με μια τροφή που προέρχεται από την καλοσύνη και την πρόνοια του Θεού για τα πλάσματά του, τα οποία εξακολουθεί να τα συντηρεί και να τα τρέφει. Αυτό έκανε κυρίως ο Χριστός, όταν άπλωσε τα χέρια του να σταυρωθεί, αλλά στην ουσία να χαρίσει τα έργα της αγαθότητας και της χρηστότητας, τα μυστήρια της εκκλησίας και την σωτηρία του ανθρώπου. Γι αυτό η ζωή κάθε πλάσματος στη γη και η ανακαίνιση ολόκληρης της γης εξαρτάται αποκλειστικά από τον Θεό και τη σχέση τους με τον Δημιουργό τους. Δεν είναι μόνο η τροφή που εξαρτάται από τον δημιουργό Θεό με τις κατάλληλες καιρικές συνθήκες, αλλά και η ζωή τους. Η άμεση σχέση και επικοινωνία με τον Θεό Δημιουργό δημιουργεί στα πλάσματά του τις προϋποθέσεις να ζουν και να χαίρονται. Με το «έξαποστελεῖς τὸ πνεῦμά σου, καὶ κτισθήσονται» εννοεί τους Αγίους Αποστόλους που τους εξαπέστειλε εις τα πέρατα της οικουμένης, για να ευαγγελιστούν τον Λόγο του Θεού και να κτίσουν την Εκκλησία του Θεού, την οποία «*πύλαι Ἰδοῦ οὐ κατισχύσουσι*». Εξαποστειλάρια πάλι λέγονται τα τροπάρια πριν από το Δοξαστικό του Ὁρθρου, διότι αναφέρονται στην αποστολή των μαθητών, για να κηρύξουν το Ευαγγέλιο.

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)

<https://bit.ly/3DnMgrv>